

[Wilhjelm]

gjort noget for, at det skulle blive fri for racistiske indstillinger. Der er chikane mod indvandrere. De kan komme ud for at blive chikaneret sådan, at de næsten bliver nødt til enten at tage alle øretæverne og risikere at blive kvæstet meget voldsomt eller komme i slagsmål. Man kan temmelig let uden egentlig skyld rage ud i en straffesag, der godt kan give mere end den dér ene måneds fængsel, og så længe vi ikke accepterer, at der er kriminalitet blandt indvandrere, som der er blandt danskere, så er og bliver det diskrimination. Det synes jeg vi er nødt til at slå fast.

Justitsministeren havde et konkret spørgsmål, som jeg har gemt til sidst. Det var, om afsoningstiden skal tælle med. Det har vi selvfølgelig overvejet, og jeg vil godt sige, at selvfølgelig kan man ikke lave en regel sådan, at man sikrer sig immunitet mod udvisning ved at lave noget tilstrækkeligt groft, lige så snart man kommer ind over grænsen, og dermed sikre sig de syv år dér på stedet; det taler for, at afsoningstiden ikke tæller med. Jeg vil godt sige, selv om jeg nok ved, det vil blive brugt imod os, at rent saglige hensyn taler jo også for, at afsoningstiden er en del af tilknytningsforholdet for folk, der ønsker at blive, som har faste relationer til deres danske børn, eller hvad det nu er, så jeg mener, man burde lave en kombination, der gik ud på, at hvis det nu var syv år, hvad jeg mener er for højt, skal mindst de fem ligge forud for afsoningen, og at afsoningen måske kun kan tælle halvt eller noget i den retning. Men der er også et tilknytningsforhold i fem års afsoningstid med udgangstilladelser og med danske relationer.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Det var spørgsmålet til mig om, hvorvidt jeg forestillede mig, at udvisningen for spionagesager og vel især terrorisme kunne ske administrativt. Nej, det mener jeg ikke. Vi kan ikke gentage det, vi oplevede med mexikanersagen, at den aldrig blev bragt for domstolene, fordi, som den daværende justitsminister sagde, sagen ikke ville holde for domstolen, og alligevel blev manden udvist. Nej, det må ske altid efter domstolsafgørelse, når det drejer sig om indvandrere. Hr. Wilhjelm gjorde selv et forsøg på at definere, hvad

indvandrere var: det er jo ikke dem, der er her på tilfældige korte ophold som turister.

Jeg må i det hele taget sige, at udvisning af indvandrere er så alvorlig en sag, at det bør ske efter behandling ved en domstol og ikke administrativt. Og må jeg sige om dette med, hvornår det skal ske, at da er det nu nok rigtigst, at det sker samtidig med domsafsigelsen, men sagen kan jo genoptages. Så kunne vi sætte en spærregel ind: kun genoptages med henblik på mildnelse, aldrig på skærpelse.

Inge Krogh (KrF):

Angående justitsministerens spørgsmål om de syv, seks eller fem år, det jeg omtalte skulle være grænsen for, at man ikke kunne udvises, medmindre det var narkosager, så mener jeg, at i almindelighed skal fængselsopholdet ikke tælle med i den periode, og det vil altså sige, at tiden fra sigtelsen, og til fængselsopholdet ophører, i almindelighed ikke skal tælle med.

Så vil jeg lige sige angående det forslag, som kom fra fru Ebba Strange, at kristeligt folkeparti også meget gerne vil gå ind for et indvandrernev, men jeg må indrømme, at jeg håber, det bliver noget mere alsidigt sammensat end det flygtningenæv, der foreslås i forslaget, hvor der kun er tre personer med stedfortrædere, og hvor der mangler noget meget væsentligt, synes jeg, nemlig en repræsentant for Dansk Flygtningehjælp eller FNs flygtningehøjkommissær.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af lovforslag nr. L 105:

Forslag til udlændingelov.

(Fremsat 20/1 83).

Sammen med denne sag foretoges den under punkt 4 på dagsordenen opførte sag, nemlig:

4) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 54:

Forslag til folketingsbeslutning om midlertidigt at stille visse udvisningssager i bero.

Af Wilhjelm (VS) m. fl.

(Fremsat 1/2 83)

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Venstresocialisternes forslag til folketingsbeslutning går jo ud på, at regeringen skal stille alle udvisningssager, hvor der er tale om udlændinge, som har opholdt sig her i landet i mere end to år, i bero, indtil revisionen af udlændingeloven er gennemført. Forslaget er, det fremgår af bemærkningerne, fremsat med henblik på den situation, der kan opstå, hvis en revision af udlændingeloven i denne samling ikke gennemføres.

Det er da klart, at jeg bestemt håber, at man må få gennemført et lovforslag af den karakter, som jeg har fremsat. Jeg må også nok sige, at efter den drøftelse, der lige har fundet sted, må jeg formode, at der vil være stor interesse for at få gennemført en ny lovgivning på dette område, og at man synes, der er behov for den bl. a. af retssikkerhedsmæssige grunde. Og når jeg tænker på de mange gange, der har været vist interesse her i folketinget i form af spørgsmål o. lign. for at få fremmet en sådan lovgivning, vil jeg tro, det er en hypotetisk situation, der tales om, at man ikke skulle have mulighed for at få gennemført lovforslaget i denne samling.

Selv om der måske på nogle punkter kan være forskellige meninger om, hvordan reglerne bør udformes, synes jeg ikke, uenigheden er større, end at vi skulle kunne blive færdige. Derfor er der vel næppe grund til at gå særlig meget ind på det forslag, som hr. Wilhjelm m. fl. har fremsat, men jeg må sige, at jeg mener ikke, det er acceptabelt, for det indebærer i realiteten, at udlændinge ikke kan udvises, uanset om de måtte have gjort sig skyldige i de grovest tænkelige forbrydelser, og uanset hvilke grunde der kunne tale for eller imod deres ophold her i landet.

Derfor må jeg sige, at jeg mener ikke, det er et forslag, der bør vedtages, men at bestræbelserne nu bør gå ud på at få gennemført den lovgivning, vi nu skal drøfte.

(Kort bemærkning).

Wilhjelm (VS):

Jeg skal nok vente, til det bliver min tur, med at gå ind i debatten om forslaget, men ministeren refererede det, og derfor vil jeg godt sige, at det var lidt kort refereret, for der er faktisk den tilføjelse, at for udlændinge, der i denne periode – altså indtil vi får revideret fremmedloven – afslutter en strafsoning, skal opholdet have strakt sig over 2 år inden tidspunktet for den sigtelse, som førte til frihedsstraffen.

Nu interesserede ministeren sig jo meget for det spørgsmål og vores holdning til det lige før, og derfor synes jeg ikke, debatten skal køre skæv fra starten på lige præcis det grundlag.

Ebba Strange (SF):

Jeg vil gerne starte med at takke de ordførere, der har givet mig lov til at komme først i talerrækken. Det kan nogle gange være svært som folketingsmedlem at kombinere de forpligtelser, man har her i huset, med de forpligtelser, man har ude i landet, og da vi var så tæt på at være færdig, synes jeg godt, jeg kunne overholde en aftale i Jylland i aften.

Vi har jo efterhånden talt temmelig meget om det forslag til udlændingelov, som justitsministeren har lagt frem, og det er naturligt, at det er gået sådan, fordi en væsentlig årsag til, at justitsministeren er kommet med et lovforslag nu, jo er, at vi netop har haft problemer med udvisningssager, og det er udvisningssager, vi nu har brugt et par timer her i eftermiddag på at drøfte.

Ministeren er blevet kritiseret for formen, under hvilken han har fremsat forslaget. Jeg vil godt sige, at jeg har ikke deltaget i den kritik. Jeg forstod også på det møde, vi havde i retsudvalget, at justitsministeren fik støtte i retsudvalget til at komme med et lovforslag hurtigt, men jeg vil godt sige som noget meget vigtigt, at arbejdet med dette lovforslag må ikke være færdiggjort, før de organisationer, som det virkelig vedrører, er hørt. Det er klart, at de med rette kan føle sig forbigået ved, at de ikke har siddet i udvalget, der har udarbejdet forslaget, og at de ikke har haft lejlighed til at udtale sig, inden lovforslaget blev fremsat. Derfor synes jeg, at folketinget skylder dem at afvente hørings svarene fra de pågældende organisationer, inden vi færdiggør forslaget. Men selvfølgelig

[Ebba Strange]

lig kan vi gå i gang med behandlingen af det, og det vil vi gøre, og jeg tror, vi får nok at gøre i retsudvalget, når vi skal i gang. Det viste også den forudgående debat.

På mange måder synes jeg lovforslaget bærer præg af, at man har savnet flere repræsentanter for de mennesker, der har problemerne helt inde på livet i deres dagligdag, specielt altså indvandrerne.

Det fremgår også af ministerens bemærkninger til forslagene, at han har valgt at tage flertalsindstillingen fra den betænkning, vi også har drøftet i de sidste par timer. Det kan man selvfølgelig ikke fortænke ministeren i. Det er hans valg. Men jeg synes i høj grad, at vi derved ikke opfylder det krav og det ønske, der har været rejst om at få en væsentlig bedre retsstilling for udlændinge her i landet. Vi får samlet retsreglerne i en lov, og det kan selvfølgelig i sig selv være en klargøring i forhold til bestemmelser i bekendtgørelsesform, der har været svære at finde rundt i, men det giver ikke i sig selv en bedre retsstilling. Hvis loven bygger på den retspraksis, vi har haft hidtil, vil det sige, at vi ændrer på formen, men vi ændrer ikke noget på indholdet. Det er SF ikke enig i, og derfor har SF mange kritiske bemærkninger til justitsministerens forslag. Jeg kan ikke nå at komme ind på dem alle sammen her, men det vil fremgå af udvalgsarbejdet, når vi skal til at stille spørgsmål og ændringsforslag.

Jeg vil godt sige, at det, der er vigtigt for os, er at få ændret indholdet, og da er vi på mange punkter mere enige med mindretallet i udvalget, end vi er med flertallet.

Jeg synes f.eks., at mindretallet giver meget mere præcise anvisninger på, hvornår et menneske kan få opholdstilladelse, og jeg må også vurdere den forudgående debat sådan, at der er grupper af mennesker, som skal have opholdstilladelse i dette land, selv om vi går ind for et indvandrerstop. Her synes jeg det er vigtigt at få en nogenlunde klar præcisering af, hvad det er for vilkår, vi vil have opfyldt, når vi giver den opholdstilladelse.

Så har spørgsmålet om domstolsafgørelse været drøftet en hel del, og jeg vil godt sige, at jeg synes – det sagde jeg vist også i mit tidligere indlæg – at sager af denne art skal kunne prøves for domstole. Ministeren var bange for, at det ville blive alt for mange og alt for omfattende. Jeg mener ikke, det gæl-

der de mennesker, der har været her som gæster, men de mennesker, der bor her fast. De skal kunne få deres sag prøvet for en domstol, uanset om det er en ny Martinezsag eller det er en af de sager, vi har kendt her i den senere tid.

Jeg har sagt så meget af det her i mine tidligere taler; det er derfor, jeg står og overvejer lidt i øjeblikket.

Jeg vil sige lidt om flygtningenævnet. Jeg synes, flygtningenævnet er en god idé, og en model som den, mindretallet foreslår til et flygtningenævn, kunne jeg forestille mig og vil jeg stille som forslag at man også indfører for indvandrere, altså et indvandrerneævn efter nogenlunde den samme model som mindretallets forslag til flygtningenævn. Jeg synes, vi skal være varsomme med udelukkende at sætte administratorer og jurister i sådanne nogle nævn. Hvis vi vil have en udlændingelov, der skal være indledningen til en egentlig indvandrerpolitik, må vi tage indvandrerproblemerne meget alvorligt, og så må vi lytte til, hvad indvandrerne selv mener.

Der er nogle andre problemer i ministerens forslag, og jeg skal nævne et par stykker af dem. Jeg synes, det er forkert, at vi skal blive ved med at opretholde bestemmelser om, at udlændinge, bare fordi de er udlændinge, skal være parate til at fremvise pas og legitimation når som helst og hvor som helst, og det ligger i ministerens lovforslag. Det synes jeg er forkert.

Jeg mener også, at mindretallet har haft en heldigere hånd med de paragraffer, der handler om udlændinge, der bliver administrativt frihedsberøvet. Der går ministerens forslag ud på, at man skal have sagen prøvet for en dommer efter 10 døgn forløb, mens mindretallet foreslår, at den skal prøves for en dommer efter 3 døgn forløb, og jeg mener, at i virkeligheden kunne det være godt, hvis grundlovsbestemmelsen kunne gælde også for udlændinge. Det kan dog være svært, men i hvert fald synes jeg, at vi skal holde fast på de 3 døgn, hvorefter vi så må kræve en domstolsafgørelse af, om frihedsberøvelsen skal opretholdes.

Jeg har også sagt i et af de tidligere indlæg, at jeg anser det for vigtigt, at vi får klargjort forholdet mellem afvisning ved grænsen og påbud om at rejse ud af landet inden for de første 3 måneder, man opholder sig her.

[Ebba Strange]

Jeg tror, det vil give den skelnen mellem tilfældige gæster og indvandrere, som er så vigtig for hele den lovgivning, vi nu skal i gang med.

Og for til sidst at sige noget igen om udvisningerne vil jeg sige, at hvad vi nu ellers ender på med hensyn til en åremålsbestemt ret til at blive her – og det er stadig væk SFs indstilling, at vi skal ende på det – så mener jeg, at vi skal blive mere klar på, hvilke udvisningsregler der gælder, end vi har været hidtil, og vi skal i hvert fald tage hensyn til – det gør ministeren også i sit forslag – at folk med en vis tilknytning til landet skal have bedre regler end folk med mindre tilknytning til landet, men jeg håber, vi kan ende på at finde et åremål, hvorefter folk har ret til at blive i landet, også selv om de har begået kriminalitet.

Jeg har selvfølgelig lyttet til den debat, der har været mellem hr. Knud Lind og andre af tingets partier om udlændinges kriminalitet, og jeg er glad for, at det endnu en gang – det er sagt mange gange fra denne talerstol – er slået fast af indtil flere ordførere, at fastboende udlændinge i Danmark gennemgående er mindre kriminelle end danskere, og at de udlændinge, der fylder op i de danske fængsler, er udlændinge, der er her på besøg, og som måske nogle gange – det ved vi udmærket godt – er kommet til Danmark for at begå forbrydelser. Og der er ingen af os, der taler indvandrernes sag, som taler disse menneskers sag, og det er urimeligt, at det er sådan nogle argumenter, hr. Knud Lind skal lægge os i skoene.

Jeg ved godt, at der i Danmark er en stemning imod indvandrerne, men jeg betragter det som en af dette tings fornemste opgaver at være med til at give redelig oplysning om de faktiske forhold omkring udlændinge i Danmark, og på den baggrund synes jeg det er forkasteligt, at hr. Knud Lind fra denne talerstol kommer med så urigtige oplysninger, som han gør.

Torben Lund (S):

Redegørelsesdebatten har jo i vidt omfang også koncentreret sig om lovforslaget om ændring af udlændingeloven, og jeg skal derfor koncentrere mig om nogle enkelte punkter i forslaget om ændring af udlændingeloven.

Jeg finder, det er vigtigt, at vi får lejlighed til nu at ændre udlændingeloven på baggrund af den kritik, der har været rejst af en lang række bestemmelser i lovgivningen, og jeg finder i øvrigt, det er en god ting, at vi her i folketinget har fået lejlighed til at drøfte udlændingenes retsstilling i al almindelighed.

Ministerens angiver som sit sigte med lovforslaget, at man vil give udlændingene en bedre retsbeskyttelse dels ved nogle mere præcise lovregler, dels ved en omlægning af beslutningskompetencen i afgørelser af mere vidtrækkende betydning. Det sigte er vi naturligvis enige i, men vi er nok noget i tvivl om, hvorvidt det lovforslag, der foreligger fra ministeren, nu også lever op til den målsætning, ministeren selv har sat sig.

Hvis vi ser på udvisningssagerne, må det medgives kritikerne, at reglerne, som de er i dag, er meget vanskelige at overskue og ikke altid er lige indlysende, og det kan derfor undre, at justitsministeren fremsætter et lovforslag, som stort set opretholder den materielle udvisningspraksis. Der sker naturligvis det væsentlige fremskridt, at en række af udvisningsreglerne bliver flyttet fra en administrativ praksis over i en egentlig lovbestemmelse, men den egentlige materielle praksis på udvisningsområdet foretages der ikke ændringer i.

Efter vores opfattelse bør vi overveje at gennemføre nogle indskrænkninger i udvisningsadgangen i retning af den model, som mindretallet i udlændingeudvalget peger på. Det er et rigtigt princip, at jo længere en udlænding har opholdt sig her i landet, jo vanskeligere skal det naturligvis være at udvise den pågældende og, for at sige det positivt, jo sikrere skal den pågældende være på at kunne blive her i landet. Det princip mener vi mindretallet i udlændingeudvalget har gennemført mest konsekvent.

Der har været en del debat om en absolut grænse på 7 år i spørgsmålet om udlændinges ophold her i landet og muligheden for at udvise udlændinge. Vi mener, det er rigtigt at se på, om ikke der kan gennemføres en fast overgrænse. Om den så lige skal være 7 år eller et andet åremål, er vi indstillet på at diskutere i udvalget. Vi mener også, at det er en rigtig holdning, når man vil prioritere selve tilknytningsmomentet for de enkelte udlændinge højere. Det, der ligger i det, er jo,

[Torben Lund]

at fristerne for ophold gøres mindre, jo større tilknytningen til landet og til herboende bliver, og det må være rigtigt.

Endelig synes jeg også, at mindretallet fører den heldigste pen, når man angiver, at man vil lægge vægt på den idømte straf i forbindelse med kriminalitet fremfor at anvende strafferammerne som afgørende for, om der foreligger grov kriminalitet eller ej. Alt andet lige må det være den idømte straf, der giver det bedste udtryk for kriminalitetens grovhed.

Vi er i øvrigt enige med regeringen i, at afgørelser om udvisning, der støttes på strafbare forhold, bør henlægges til domstolene, således at der i dommen i straffesagen træffes afgørelse om udvisningsspørgsmål. På hvilket tidspunkt den pågældende domstol så skal træffe afgørelsen om udvisning, synes jeg nok der kan være grund til at diskutere, og det synes jeg vi må have gennemarbejdet grundigere, inden vi kan lægge os fast.

Ved at lægge afgørelsen ud til domstolene giver vi de pågældende udlændinge den bedste retssikkerhed, og vi sikrer vel også, at afgørelserne ikke får politiske undertoner.

Efter vores opfattelse vil det også være rigtigt, som flere af ordførerne har været inde på, at der er en udvidet adgang til domstolsprøvelse i forhold til de gældende regler og i forhold til det lovforslag, regeringen har lagt frem. Specielt er det vigtigt med domstolsprøvelse i sager, hvor den pågældende udlænding bor fast her i landet og har opnået en betydelig tilknytning til landet.

Også de administrative frihedsberøvelser bør i videre omfang end i dag kunne prøves ved retten. Vi finder ikke, det er rimeligt, at man vil opretholde den praksis, der har været gældende, om en 10 døgn regel, før der kan ske prøvelse af administrativ frihedsberøvelse. Vi har størst sympati for det forslag, som mindretallet i udlændingeutvalget er gået ind for – at man her må kunne klare sig med en 3 døgn regel, uden at politiets og tilsynets muligheder derved forskertses.

Der er et enkelt punkt vedrørende opholdstilladelser, hvor jeg også mener at vi må have nogle klare lovregler, og det er de såkaldte familiesammenføringssituationer. Efter vores opfattelse bør vi i loven have indføjet bestemmelser om de situationer, hvor udlændinge har en nær familiemæssig tilknytning til en herboende person. Vi så gerne, at der

opstod et egentligt retskrav for ægtefæller og mindreårige børn til at tage ophold her i landet, når deres respektive ægtefælle og forældre bor her i landet. Den samme regel mener jeg også kunne overvejes vedrørende forældre til herboende udlændinge, når de er nået over den erhvervsaktive alder.

Endelig med hensyn til flygtningene vil jeg godt gøre to bemærkninger. Man har med det lovforslag, der foreligger her, efter vores mening ikke taget tilstrækkeligt hensyn til nogle klare regler for asyllandssituationen, spørgsmålet om første asylland. Vi så gerne, at man også her gik længere i retning af mindretallets forslag, hvor man helt klart får præciseret, hvilke regler der skal gælde vedrørende første asylland. Jeg synes, det er meget uheldigt, at vi ikke i selve lovgivningen får disse regler præciseret.

Vi er klart positive over for et flygtninge-nævn, der kan fungere som ankeinstans for tilsynets afgørelser. Det vil nok være for vidtgående her at gå ind på nævnets sammensætning, kompetence og sagsbehandling i det hele taget, men jeg skal ikke lægge skjul på, at vi også på dette punkt nok snarere hælder til den opfattelse, mindretallet har givet udtryk for, end til lovforslagets opfattelse. Vi mener nok, at mindretallet også her tilgodeser flygtningene og flygtningenes retssikkerhed og tryghedsfølelse bedst.

Må jeg så endelig sige om det beslutningsforslag, som i sidste øjeblik er kommet fra VS, at vi er også indstillet på at drøfte de overgangsproblemer, der knytter sig til lovgivningen her, men jeg vil ikke allerede her ved første behandling give tilslutning til venstresocialisternes forslag. Det er umiddelbart et meget vidtgående forslag, og vi vil have lejlighed til i retsudvalget at gennemarbejde dette forslag mere grundigt, inden vi tager endelig stilling. Men som sagt er vi enige i, at der knytter sig specielle overgangsproblemer til denne lovgivning.

Hagen Hagensen (KF):

Således som debatten om justitsministerens redegørelse gik, blev en lang række af de ting, som egentlig vel nærmest vedrører lovforslaget om udlændinge, drejet og vendt, og jeg skal prøve at lade være med at gentage alt for meget i hvert fald af det, jeg selv sagde ved redegørelsesdebatten.

[Hagen Hagensen]

Jeg går ud fra, at det er retssikkerhedshensyn, der må være afgørende for den udlændingelovgivning, vi skal have. Der rejses jo uhyre meget i vor tid, og tænk bare på, at det er 3 gange Danmarks befolkning, der pr. år passerer vore grænser. Alene det gør, at man må have regelsæt for, om man kan rejse ind – adgangsretten her til landet – eller man bliver afvist, når man når til grænsen, og om man kan få ophold her, en positionsret for udlændinge, der kommer her til landet.

Der må være, som det også siges i fremsættelsestalen, klarhed i retsgrundlaget og en rimelig retsbeskyttelse med hensyn til disse forhold og yderligere også til arbejdstilladelse. Dertil kommer så naturligt også regelsæt omkring udvisning af udlændinge.

Der er en forudsætning, som vi ikke kan komme væk fra, og som vi må have for øje, når vi drøfter disse forhold: det er beskyttelsen af berettigede danske interesser, faglige såvel som erhvervsmæssige.

Forholdet, og det har vi nævnt under redegørelsesdebatten, omkring vores ledighed og vores beskæftigelse herhjemme har gjort det nødvendigt at opretholde indvandrerstopet. Nu vil jeg indskyde, at det er jo ikke en debat om indvandrerforhold, vi i øvrigt har, men det skal da nævnes her.

Samtidig må vi naturligt også have et særligt regelsæt for vore nordiske brødrefolk og for de borgere fra EF-lande, der er her, men ud over det må man tage hensyn til de øvrige udlændinge, der kommer her til landet og som indvandrere ønsker at være her i hvert fald for en længere periode. Der opstår i den forbindelse – og det er påpeget af mange under den debat, vi har haft i dag – en række spørgsmål vedrørende familiesammenføringsforhold.

Jeg har sagt, at det er nødvendigt at have regelsæt for udvisning af uønskede udlændinge uden særlig tilknytning her til landet og af udlændinge, der er dømt for grovere lovovertrædelser; navnlig har narkoforhold været nævnt i den forbindelse.

Jeg ser gerne, at der er klarhed i retsgrundlaget, i retsbeskyttelsen, omkring opholdstilladelse og udvisning, det finder jeg er på sin plads, men jeg har ikke noget umiddelbart ønske om, at der laves særlig meget om på grundlaget i de bestemmelser, vi har nu, for at frigøre Danmark for at huse udlændinge, som har begået grov kriminalitet.

Jeg er tilfreds med, at der er en trinmæssig begrænsning i udvisningsadgangen, især når der er tale om længerevarende ophold, og her er det naturligtvis også rimeligt, at man skal tage humanitære og menneskelige hensyn i disse sager.

Jeg har forståelse for – og det har jeg sagt før – at justitsministeren ved sin hurtige fremsættelse af lovforslaget har valgt at følge flertallet, men når det er sagt, vil jeg gerne føje til, at vi under udvalgsarbejdet, der skal blive meget grundigt, naturligt må tage hensyn til høringssvar og til mindretalsudtalelserne i betænkningen og nøje drøfte disse forhold, idet der vel navnlig omkring udvisningsspørgsmålene er forhold at iagttage. Det gælder også den tidsmæssige afgrænsning for ophold her i landet, når der er tale om udvisning.

Jeg giver tilslutning til, at kompetencen med hensyn til afgørelse om udvisning flyttes til domstolene, og jeg finder det naturligt, at det afgøres samtidig med straffesagen, men, som jeg også sagde før under debatten om redegørelsen, med mulighed for, at sagen kan blive genoptaget senere, og da er jeg naturligvis enig med hr. Bernhard Baunsgaard i, at det aldrig kan være skærpende. Er det én gang meddelt ved dommen, at man ikke skal udvises efter strafudståelse, er det en endelig afgørelse. Der kan kun være tale om, at en række forhold kommer til at betyde, at sagen bliver taget op med henblik på, at den pågældende kan forblive her i landet.

Jeg synes i den forbindelse, det er rigtigt, at man får lægdommere til at medvirke i flest mulige sager, når afgørelse af den art skal træffes. Jeg tror i det hele taget, at disse domstolsafgørelser vil give klarere tilstande. Én ting er i hvert fald givet: det fritager den til enhver tid værende justitsminister og den forvaltning, der er på dette område, for den urimelige byrde, det må være at skulle træffe afgørelse i udvisningssager.

Afgørelser vedrørende flygtninge – af hvad art der nævnes kan – siger man skal henlægges til et flygtningenævns, og det er en nyskabelse, som vi gerne vil være med til at drøfte, men det er da for mig at se et spørgsmål, om det ikke bør være domstolsafgørelser; i så fald må man nok se at finde frem til en hurtigere procedureform end den, vi almindeligvis kender til. I hvert fald finder jeg,

[Hagen Hagensen]

at retlige garantier i enhver henseende må tilgodeses ved disse afgørelser.

Overgangsordningen, der er foreslået vedrørende den dømtes udvisning, hvor domstolsbehandling kan forlanges fra et tidligt tidspunkt, finder jeg er rigtig. Jeg vil godt være med til at drøfte tidsgrænsen, om den nu er den rette, eller om det skal være en anden, og det siger jeg også med henblik på nogle få bemærkninger om VS-forslaget B 54 om at frigøre folketinget for tidsklemmen omkring lovforslagets behandling. Jeg tror godt, vi kan nå at behandle lovforslaget på rimelig og ret måde, således at vi ikke behøver at komme ud for, at tingets flertal har B 54 at falde tilbage på, et forslag, som vi, i den form det har fået, i hvert fald ikke kan gå ind for.

Så skal jeg blot understrege, at hensynet, der skal tages til dem, der har været her i landet, og som ønsker at blive her med den tilknytning, de måtte have fået, må have en rimelig og en vis prioritet, når det skal afgøres, om de kan blive her, men det afhænger også af dem selv, om de føler, at de skal gå ind i det danske samfund og have en levevis, der svarer til vor.

Hr. Bernhard Baunsgaard nævnte som et af sine eksempler før Johanne Luise Heiberg. Efter alt, hvad jeg ved og har læst om hende, så følte hun sig minsandten så dansk som nogen, selv om hun stammede fra jødiske forældre, der var vandret ind her i landet. Jomfru Pätges blev en særdeles fremragende dansker.

I et foredrag, der er trykt i Juristen og Økonomen, har professor Gammeltoft Hansen sagt i en slutbemærkning, at humanitet ikke bør være konjunkturbestemt. Deri er jeg enig, men humanitet gælder også i forhold til dem, der skal beskyttes, som er i landet, og som har hørt til her gennem lang tid, og derfor må der nødvendigvis være en fasthed. Jeg siger dette med en understregning af, at navnlig hvor der er tale om vor tids menneskehedssvøbe, narkokriminalitet, må vi nok fastholde, at det må være sådan.

Ud fra det her sagte vil vi intenst og positivt gå ind i et udvalgsarbejde med henblik på hurtigst muligt at nå frem til en forsvarlig udlændingelov.

Bjørn Elmquist (V):

Justitsministeren fremhæver i sin skriftlige fremsættelse tre hovedpunkter i lovforslaget: en mere detaljeret udformning af lovreglerne om opholdstilladelse og udvisning osv., det, at man opregner de humanitære hensyn, der skal tages, og den trinmæssige begrænsning i udvisningsadgangen. For det andet, at afgørelse om udvisning på grund af strafbart forhold overføres fra administrationen til domstolene, og for det tredje spørgsmålet om flygtninge, hvor han omtaler flygtningekonventionen og flygtningeævnet.

Disse tre hovedpunkter imødekommer i meget vidt omfang de bemærkninger, jeg havde under det tidligere dagsordenspunkt, nemlig til ministerens skriftlige redegørelse, de kritiske bemærkninger, jeg havde til den gældende praksis, så det hjælper på nogle af de problemer, vi ser i venstre, men ikke hele vejen igennem, og derfor vil jeg også godt hilse velkommen, hvad ministeren sagde her så klart under redegørelsesdebatten før, at fra regeringens og justitsministerens side er man helt med på, at der fra de forskellige regeringspartier meget vel kan komme kritiske bemærkninger, spørgsmål, gode råd og nærmere analyser og ideer undervejs i udvalgsbehandlingen og allerede her ved førstebehandlingen. Derfor er det ikke nogen verdenssensation, det er ikke noget, der vil føre til regeringens fald, at vi fra venstre har nogle ideer undervejs om dette lovforslag, hvor vi vel nok på nogle punkter i hvert fald, også på nogle af de ganske centrale, ligger nærmere ved det, som man kan kalde mindretalsopfattelsen i betænkningen, end ved flertallets opfattelse.

Jeg skal nævne et par af dem her under førstebehandlingen uden dog at gå voldsomt ned i detaljen.

Det ene – det, jeg vil nævne først – er spørgsmålet om flygtninge. Der er et par ord i § 7, som vi har lidt svært ved at se hvorfor skal være med. Der står lige i starten: »Mindre særlige grunde taler derimod, . . .«. Først: hvis der ikke er særlige grunde, der taler derimod, skal flygtningekonventionen gælde. Det er, som om vi tager anstand på den flygtningekonvention, som vi jo selv her i folketinget har ratificeret, og jeg ved ikke, om ministeren allerede her vil forklare hvorfor; ellers kan vi da drøfte det videre i udvalget.

[Bjørn Elmquist]

Videre ville vi vel også nok gerne have en større parallelitet mellem det, man kalder A- og B-flygtninge, og vi vil gerne i udvalget drøfte sammensætning og kompetence af flygtningenævnet, så man dér kan få drøftet nogle af de ting, som mindretallet fremfører i sit forslag.

Dernæst et par bemærkninger om det, man kan kalde familiesammenføring. Her synes jeg nok, at man i § 9 åbner muligheder allerede nu i lovforslaget for, at en nær familiemæssig tilknytning til her i landet fastboende kan hjælpe én ind på trods af indvandrerskippet, men når nu justitsministeren selv som et af sine hovedsigter taler om en større klarhed i lovteksten, en større retssikkerhed for de folk, der omfattes af disse bestemmelser, så kunne man vel nok med en vis ret overveje, om ikke vi skulle følge mindretallets idé om direkte at skrive: »børn under 16 år til her fastboende forældre, der er udlændinge«, og i den anden ende af alderskalaen, de gamle, som ikke længere er erhvervsaktive – som vist også socialdemokratiets ordfører nævnte i sit indlæg – så fremt de herboende børn af disse forældre påtager sig en eventuel forsørgerforpligtelse. Så er der i hvert fald ingen økonomiske risici forbundet med at lade dem komme ind.

Også her mener jeg godt, at vi igen kan rejse det spørgsmål – jeg tør ikke sige, hvordan vi skal løse det – som jeg var inde på under redegørelsesdebatten, om andre samlivsformer end ægteskab og også samlivsformer mellem personer af samme køn. Det volder mange personlige og følelsesmæssige problemer og konflikter både hos dem, der er imod, at den slags foregår, og hos dem, der bliver involveret i det, så jeg mener nok, at vi under udvalgsarbejdet skal se nærmere på det, gerne, som vi opfatter det, i sammenhæng med den revision, der er undervejs i den danske ægteskabslovgivning.

Så er der spørgsmålet om domstolenes rolle, og vi er meget tilfredse med det, som ligger i lovforslaget om, at de kriminelle udvisninger – hvis jeg kan kalde dem det – skal tages op ved domstolene, og at de skal tages op i forbindelse med, at der bliver afsagt en dom. Det kan gå hen og rejse det problem, at dommere og lægdommere, som deltager i dette, husker – og det skal de naturligvis huske – at her skal man dømme en udlænding, og at det at blive udvist også kan være en

del af straffen. Fører det så til – jeg har ikke selv svaret på det, men mener, at vi skal overveje det – at man opererer med lavere takster over for udlændinge, som har begået samme forbrydelse som en dansker f. eks.? Det ville jeg synes var stridende mod retsbevidstheden, men på den anden side er der et hensyn at tage til udlændingen, som får to slags straffe oven i hinanden derved, at der kommer en udvisning med. Men, som jeg sagde før, jeg har ikke noget svar på det på rede hånd. Jeg vil gerne, at vi kigger på det.

I forbindelse med det, der har været sagt fra forskellig side om en garanti for fastboende udlændinge, udlændinge, der har boet her i mange år, vil vi da godt overveje, i hvilken retning man kan gå, men der er visse ting, som vi ikke mener man som udlænding, selv om man har boet i adskillige år i Danmark, skal kunne få en garanti mod udvisning for. Det gælder f. eks. forbrydelser mod statens sikkerhed eller hensynet til statens sikkerhed; det gælder, synes vi også, hvis man er kommet illegalt ind i landet. Her har vi bemærket, at mindretallet i betænkningen mener, at efter et vist antal år skal man så at sige kunne vinde hævde på at forblive i Danmark uanset illegal indrejse. Vi mener ikke, man bør kunne vinde en sådan hævde.

Og så er der det, vi har talt om før: narko-forbrydelserne især, hvor vi ikke mener at kunne gå med til at udstede en egentlig garanti til udlændinge, der gør sig skyldige i den slags forbrydelser.

Men dette med den trinmæssige indpassning, som ministeren selv opererer med i sit forslag, er alt sammen noget, forstår vi, som vi kan se nærmere på i udvalget, også i forbindelse med det, vi har talt om et par gange, selv om det slet ikke er til behandling i dag, spørgsmålet om indvanderpolitikken på lang sigt, det, som kommer fra indenrigsministeren, og da vil jeg gerne takke justitsministeren for det, han sagde først under redegørelsesdebatten, at han var helt med på, at der var en sammenhæng her – jeg giver ham lige så meget ret i, at det ikke er det, der er til debat i dag.

Man kan sige, at noget af det, der kan virke som et detaljspørgsmål, er, om det skal være den generelle strafferamme, der skal være afgørende, eller det skal være den konkrete idømte straf, for dér har mindretallet jo i betænkningen sine overvejelser. Jeg synes

[Bjørn Elmquist]

nu nok, at det, der står i § 22 lige om dette punkt, ikke udelukker, at man tager hensyn til den idømte straf. Det står der jo direkte i § 22, punkt 2. Men det kan jo godt være, at det er forkert at lade hovedkriteriet være den generelle strafferamme. Jeg kan godt se, at den dom fra 1981, der citeres i betænkningen fra mindretallets side, kan gå hen og rejse nogle problemer, så det er vel igen noget af det, vi skal overveje nærmere.

Endelig er der spørgsmålet om domstolsprøvelsen af de administrative afgørelser, og da må jeg sige, at de tal, som ministeren nævnte før, de 15 millioner mennesker, der gerne vil ind i Danmark om året, selvfølgelig ikke er grunden til, at vi forestiller os, at der skal kunne ske en domstolsprøvelse af dem; det ville jo oversvømme vore domstole. Men jeg vil godt anmelde allerede nu, at vi vil udvise en vis interesse for de to forskellige modeller, mindretallet opererer med, og prøve på at få en nærmere økonomisk vurdering af: hvor bekosteligt er det ene, hvor ressourcekrævende er det, og hvordan vil det forholde sig med det andet?

Så vil jeg slutte denne del med en tak til justitsministeren, fordi også han selv personlig har fremskyndet lovforslagets fremsættelse. Vi er klar over, at der er høringer i gang, og der er organisationer og ministerier, der endnu ikke har nået at blive hørt, men det skal nok kunne nås, inden udvalgsbehandlingen er slut.

Op så til allersidst to ord om venstresocialisternes beslutningsforslag. Vi kan ikke støtte det, som situationen ser ud nu, og henholder os til det, som justitsministeren sagde om dette beslutningsforslag.

Knud Lind (FP):

Der har jo været talt meget om lovforslaget under selve redegørelsen, og derfor er det naturligt, at kommentarerne her, da det jo er generelle bemærkninger til en førstebehandling, bliver lidt mere spartanske i denne runde.

Det er mit indtryk, at venstre har skiftet politik siden tidligere justitsminister, fru Nathalie Linds dage. Det er måske hr. Bjørn Elmquists nye stil. Først havde vi CD, som skiftede heroppe på talerstolen i dag, og nu også venstre. Man må spørge: hvad bliver det næste? Det er måske hr. Bernhard

Baunsgaard, det ved man ikke. Man skulle måske selv gå ned og spørge sin gruppe, om man stadig væk er ordfører.

Ministeren har fremsat en lov om udlændinge, som bygger på en betænkning. I betænkningen er der en flertalsudtalelse og en mindretalsudtalelse. Jeg forstår, i særdeleshed efter at have hørt hr. Bjørn Elmquist, at der i folketinget er et flertal for mindretalsindstillingen. Med det store arbejde, som udvalget har gjort i forbindelse med betænkningen, er det måske en lille smule uheldigt og betænkeligt, i særdeleshed når man tænker på, at to ud af tre af de personer, der er med i mindretalsudtalelsen, måske er dem, der til daglig har mindst med det praktiske arbejde vedrørende udvisningssager at gøre. Men man kan altså forstå, at folketinget ønsker at følge dette mindretal. Det er i øvrigt siden 1977, tror jeg, at man har arbejdet med dette, så det er ikke hastværksarbejde, selv om ministeren skyndede lidt på til slut.

Fremskridtspartiet kan gå ind for den nykabelse om domstolsprøvelse af en udvisning i forbindelse med en ubetinget fængselsstraf. Vi er dog lidt betænkelige ved at sætte en 2 års grænse på, i særdeleshed når man i de senere år har været ude for en mindselse af straffen, f. eks. i berigelsesforbrydelser, samtidig med at der er en tendens til en straffesænkning inden for domstolene. Vi har netop oplevet, at man i Næstved ret har givet betingede domme for voldtægt. Man gav til gengæld en stor erstatning, men man gav dog betingede domme, som i dette tilfælde ikke ville have medført udvisning. Derfor er vi en lille smule betænkelige ved den udformning, den paragraf har fået.

Når fremskridtspartiet ønsker en meget fast praksis for opholds- og arbejdstilladelse, skal man se det i lyset af det arbejde, der følger efter, f. eks. i indfødsretsudvalget. Det er jo ikke længe siden, at en parisisk taxa-chauffør blev gjort til dansk statsborger uden nogen sinde at have søgt om dansk statsborgerskab. Det viste sig, at dette folketing havde tildelt et dansk statsborgerskab til en algerisk statsborger, der havde brugt falsk identitet. Nu kunne man jo så tro, at statsborgeren fra Algeriet derefter mistede sit nyerhvervede danske statsborgerskab, men det gjorde han ikke på nogen måde. Nu kunne man med rette sige, at problemstillingen om den senere indfødsret måske er lille, fordi

[Knud Lind]

kun godt 5 pct. af dem, der har opholds- og arbejdstilladelse, senere bliver danske statsborgere. Om årsagen til det ringe antal siger fuldmægtig i indenrigsministeriet, fru Jane Herner til Politiken den 22. september 1981:

»Årsagen til det lave tal må sikkert findes i det forhold, at en udlænding efter 7 års ophold i Danmark er så nogenlunde sikker på at kunne blive her og nyde godt af vore sociale goder.«

Nu kunne det jo også tænkes, at årsagen måske var, at man var en smule restriktiv i indfødsretsudvalget, hvor man måske burde være mindre restriktiv, men det krævede jo altså, at der var nogenlunde stramme regler i denne første 7 års periode.

Jeg er også lidt betænkelig ved lovforslagets § 49, der siger:

»Er udvisning efter § 48, stk. 1, ikke iværksat inden 6 måneder efter dommen, kan en udlænding, som påberåber sig, at der er indtrådt væsentlige ændringer i udlændingens forhold, jfr. § 25, forlange, at spørgsmålet om udvisningens ophævelse indbringes for retten ved anklagemyndighedens foranstaltning.«

Og så kunne man jo spørge sig selv, om denne paragraf ikke i virkeligheden i praksis kan risikere at gøre udvisningen i nogle sager lidt illusorisk, for man kunne jo tænke sig f.eks. det tilfælde, at pågældende ikke var at træffe i 6 måneder, selv om politiet ønskede at træffe den pågældende.

Med hensyn til VS' forslag skal jeg blot henholde mig til det, som justitsministeren tidligere har sagt, og til SF kan jeg sige, at vi i fremskridtspartiet ikke har noget som helst imod udlændinge. Jeg vil endda vove den påstand, at hvis man gik ind på fremskridtspartiets tanker om en hjemrejsegaranti, hvis udlændinge ikke kunne sørge for sig og sine, kunne man måske lempe reglerne om indvandrerstop.

I øvrigt er det mit indtryk, at lovforslagets ikrafttrædelsesparagraf – og det er i særdeleshed til justitsministeren, der tidligere ligesom har skubbet spørgsmålet om denne sidste hastige slutspurt lidt væk: spørgsmålet bærer præg af en ganske bestemt sag, som har været meget omtalt i aviserne i den senere tid.

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Det er til hr. Knud Lind, som åbenbarer en stor frygt for at miste faste holdepunkter i tilværelsen, i hvert fald her i folketingssalen. Det skifte, som hr. Knud Lind mener at kunne fastslå at der skulle være indtruffet, fra fru Nathalie Lind var ordfører i disse sager og så til i dag, hvor jeg er ordfører, tror jeg nu ikke er så voldsomt dybtgående, og i hvert fald kan det forklares med den udvikling, der har fundet sted.

Husk nu: vi fastholder vores indvandrerstop. Det har været gældende siden 1973. Mange af de mennesker, hvis skæbne vi drøfter i dag, er folk, der har opholdt sig i Danmark i ganske mange år, lige siden da, og det er en udvikling, der har været undervejs i meget lang tid.

Birgith Mogensen (CD):

CD er som bekendt positivt indstillet med hensyn til udlændinges mere eller mindre varige ophold i Danmark. F.eks. har vi til enhver tid ønsket, at de fremmedarbejdergrupper, som i længere tid har være fastboende i Danmark, får tilbudt de samme borgerlige rettigheder som en dansk borger.

Vi er tilhængere af at øge og forbedre iniegrations- og tilknytningsforholdet mellem udlændinge og den danske befolkning, men selvfølgelig forudsætter vor udlændingevenlighed, at disse befolkningsgrupper generelt overholder landets love.

Jeg kan ikke være med til at samle på udenlandske narkoforbrydere. Min hovedindstilling til denne kategori er: lyd loven eller landet fly. Jeg vil f.eks. ikke acceptere at lempe på udvisningsreglerne for den gruppe og på den måde gøre det endnu mere attraktivt at være narkoforbryder i Danmark. I forvejen er vores strafferammer betydelig mildere end i andre lande, og bl.a. derfor betragter jeg det som hovedløs gerning, hvis vi ikke strammer udvisningsreglerne for grove narkoforbrydere. Jeg ønsker, at udenlandske narkoforbrydere, som er idømt 1 års ubetinget fængsel eller mere, skal udvises af landet, såfremt disse personer har opholdt sig 2 år eller derunder i vort land. Jeg betragter den forbryderfaggruppe som langt farligere end f.eks. en gemen rovmorder.

Derfor er jeg meget tilfreds med justitsministerens forslag, der siger, at det bør være

[Birgith Mogensen]

dommerstanden, der foruden strafudmåling også tager stilling til udvisningsspørgsmålet, når det gælder udenlandske narkoforbrydere. Det er nemlig min opfattelse, at dommerstandens indsigt, viden og erfaring med hensyn til de store narkoforbryderes uhyggelige mentalitet er langt større end de instansers, som nu tager stilling til, om der skal ske udvisning eller ej.

Angående min stillingtagen til den ny udlændingelov har jeg næsten totalt koncentreret mit indlæg om en vigtig stramning af udvisningsreglerne for udenlandske narkoforbrydere. Det har jeg gjort, fordi denne forbryderkategori spreder sygdom, død og ødelæggelse blandt vore børn og unge mennesker, og fordi disse forbrydere er en væsentlig årsag til, at narkomaner pr. dags dato beslaglægger ca. en fjerdedel af vores fængselskapacitet.

Med hensyn til lovens øvrige ændringer og punkter er det notorisk, at langt de fleste udlændinge, som har et fast tilknytningsforhold til Danmark, vil få en bedre retsbeskyttelse og dermed en tiltrængt forøget tryghedsforønmelse. På mange områder er udvisningsbestemmelserne liberaliseret.

På flygtningeområdet vil der ligeledes ske retfærdige og positive ændringer. Set fra størsteparten af udlændingenes synspunkt indeholder den nye lov generelt forbedringer af deres forhold. Derfor vil jeg deltage i det kommende udvalgsarbejde med positiv og stor saglig interesse.

Med hensyn til beslutningsforslag nr. B 54 fremsat af VS den 1. februar 1983 må jeg meddele, at CD stiller sig afvisende.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Jeg bliver nødt til at bemærke, at jeg går ud fra, at ikke alt, hvad der blev sagt heroppefra, af den sidste taler, kan opfattes som gældende for CD, bl.a. bemærkningen om, at der skulle være nogen i dette folketing, der ligefrem ønskede at samle på grove narkoforbrydere. Det kan jeg ikke huske at der er nogen der har sagt, men lad det være godt med det, for det vil jo afsløres under udvalgsarbejdet, hvor CD befinder sig.

Må jeg ikke også lige komme med en anden bemærkning til det, hr. Knud Lind sagde om de sociale goder, der medførte, at udlændingene såmænd mente, at det var overflø-

digt at ansøge om dansk statsborgerskab. På dette område har vi videnskabelige undersøgelser, der viser, at indvandrere i mindre grad end tilsvarende danskere, det vil sige danskere i samme sociale situation, gør brug af de sociale støttemuligheder, der findes.

Måtte jeg derefter sige lidt om VS' forslag til folketingsbeslutning. Så vidt jeg kan skønne, vil det være overflødigt. Jeg regner bestemt med, at vi vil blive færdige før sommerferien, og skulle det være nødvendigt, vil jeg da regne med, at vi kan få en ekstra dag i retsudvalget til at gennemgå dette lovforslag. Jeg mener ikke, at vi kan risikere at udskyde det. Retstilstanden for indvandrere er, for at gentage citatet fra ombudsmanden, ikke en retsstat værdig.

Der er bestemt et forhold, vi må bede ministeren om at klare for os: hvad skal der ske med udvisninger i de kommende måneder? Ministeren har sagt noget om at fortsætte den gældende praksis, men det er ganske klart, at et flertal i folketinget ikke ønsker den gældende praksis fortsat. Nu ligger det jo sådan efter gældende praksis også for indvandrere, at hvis man er dømt, er der ingen, der kan tvinge en til at gå ud af fængslet, før den fulde tid er udstået. Man kan ikke tvinge nogen til at blive prøveløsladt, så indvandre-re, der er idømt et bestemt antal måneder eller år, kan bare sige: vi ønsker at blive. Derefter træder den nye lov i kraft, og så må de kunne få prøvet deres udvisning ved en domstol. Men hvad så med dem, der ikke er blevet dømt, eller dem, der, 14 dage før loven træder i kraft, skal udvises? Det forhold forekommer det mig at vi må have klaret af, og jeg kan kun sige, at man må give mulighed for at få prøvet en udvisning ved en domstol, sådan som det er ganske åbenbart, at et flertal ønsker det for fremtiden skal være gældende ret i Danmark for indvandrere.

Efter min opfattelse bør det lovforslag, vi skal vedtage, i modsætning til ministerens lovforslag bygge på mindretallets udkast, men også i dette bør der ske nogle rettelser. Jeg har allerede haft lejlighed til at sige, at jeg havde ønsket, at vi som udgangspunkt for diskussionen havde haft et forslag fra et stort eller et lille mindretal, der konsekvent var udarbejdet på et humanistisk grundlag, uden at man skelede til, at man skulle være én eller flere om at komme med dette forslag til os. Det har vi ikke fået, så vidt jeg kan

[Bernhard Baunsgaard]

skønne, men vi må jo så arbejde ud fra det, så godt vi kan.

Måtte jeg komme med nogle principielle betragtninger.

Adgangen til Danmark. Den nye lov bør bygge på, at flygtninge naturligt, sådan som det også er tilfældet i dag, har adgang til at blive optaget i det danske samfund, men ikke med den alt for firkantede opdeling vi har i dag, hvor vi siger, at hvis de har været i et andet land, så må det virkelig være dette andet land, der har pligt til at tage dem. Man har fremhævet Lesotho, og der kunne peges på andre lande, som ikke ville være rimelige i denne forbindelse for i hvert fald visse flygtninge.

Derefter er der spørgsmålet om familiesammenføring. Vi bygger i vor kultur i meget høj grad på forholdet mellem forældre og børn. Jeg finder, det er nødvendigt, at vi tager op til diskussion, om vi ikke her må bøje os for den tradition, som mange af vore indvandrere har, nemlig at der ikke alene er et forhold fra forældre til børn, men også den anden vej, sådan at man føler, at man har pligt til at tage sig af sine forældre. Det bør især gælde, når der er tale om en enlig far eller mor. Jeg ved godt, at man kan pege på, at det vil medføre udgifter. Vist så, men i dansk flygtningepolitik har det været vores opgave ikke at tage det store tal, men til gengæld at tage nogle flygtninge, der vel kan betegnes som tunge. Det har været handicapede, og det har været ældre. Det har været en meget lang tradition hos os. Jeg mener, at den bør vi indføre i vor lovgivning.

Så er der spørgsmålet om faste parforhold. Her er vi nødt til, synes jeg, i fortsættelse af den liberalisering, der er sket, også at tage hensyn til mennesker af samme køn i faste parforhold. Hvordan vi skal ordne det, må vi diskutere nøje igennem.

Det næste punkt er retssikkerheden for dem, vi nu engang har indladt og har anerkendt som indvandrere eller gæstearbejdere. Udvisning af indvandrere eller gæstearbejdere bør efter min mening kun ske efter en domstolsafgørelse. Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at det efter min opfattelse ikke er en rimelig undskyldning, at vi er nødt til først at skæve til, om vi kan klare en sådan udvidelse. Det drejer sig efter min opfattelse om menneskerettigheder, og dem kan vi ikke klare ved at sige: det kan vore dom-

stole ikke overkomme. Så må vi oprette en domstol, der kun tager sig af disse sager.

Der har være peget på, at det kunne flygtningenævnet måske gøre. Jeg er ikke sikker på, at det vil være så godt. Flygtningenævnet skal rådgive, og jeg mener, at hverken flertallet eller mindretallet har haft nogen heldig hånd ved sammensætningen af flygtningenævnet. Justitsministeriet er i begge tilfælde tildelt en alt for dominerende plads. Hvis jeg skulle pege på nogle, som man givet måtte medtage, når det dog er et flygtningenævnet, så er det da Amnesty International.

Endelig vil jeg sige lidt om, hvordan vi skal klare forholdet til vore gæstearbejdere.

I øjeblikket ligger hele forholdet hos tilsynet med udlændinge, og det er en gren af politiet. Jeg vil gerne her sige om tilsynet med udlændinge, at embedsmændene skal man ikke bebrejde meget af, hvad de gør. I de store linjer handler de jo, således som deres ansvarlige minister ønsker at de skal handle, og det tror jeg vi skal huske, når vi diskuterer det.

Men vi bør også huske, at mange af de mennesker, der kommer her til landet, har en meget, meget stærk og godt begrundet mistilid til politiet. Derfor er det for mig et spørgsmål, om vi kan fortsætte med at lade tilsynet med udlændinge så klart være en gren af politiet.

Jeg tør ikke sige, om det ikke ville være rimeligt, at det fortsat er sådan, at det er politiet, der tager sig af adgangen, altså indrejsen, men vi bør undersøge, om ikke det er rimeligt at udskille et særligt kontor, der i øvrigt tager sig af forholdet til gæstearbejderne. Så siger man: ja, det bliver så et andet kontor under justitsministeriet. Jeg ved ikke, om det er så rimeligt, at det bliver liggende under justitsministeriet, om vi ikke netop bør understrege forskellen mellem adgang og retssikkerhed for dem, der søger ind i landet, og dem, der allerede har fået ret til at være her gennem opholds- og arbejdstilladelse. Måske var det rimeligt at flytte det over til indenrigsministeriet. Det vil jeg gerne have at vi drøfter igennem i udvalget.

Formanden:

Ordføreren for forslagsstillerne til beslutningsforslag nr. B 54 (om midlertidigt at stil-

[Formanden]

le visse udvisningssager i bero), hr. Wilhjelm, har ordet.

Wilhjelm (VS):

Før vi når til beslutningsforslag nr. B 54, er vi jo altså nået til ministerens forslag til revision af udlændingeloven, lovforslag nr. L 105. Jeg har allerede sagt, at jeg mener, at det er et uantageligt udgangspunkt for denne revision. Det har jeg begrundet. Skal vi tage udgangspunkt i betænkningen, må det være i mindretalsforslaget.

Det væsentlige punkt i udvisningsproblematikken har jeg berørt. Der er selvfølgelig masser af andre punkter, hvor vi også har kritiske bemærkninger til mindretalsindstillingerne. Vi kan ikke nå dem alle i en debat som denne, men jeg vil nævne et par stykker, som jeg synes er væsentlige.

Vi synes, at flytningenævnet er en god konstruktion. Sammensætningen kan vi diskutere, men jeg kan ikke lide den formulering, der hedder, at man kan undlade at forelægge en klage for flytningenævnet, hvis den er åbenbart grundløs. Jeg kan godt se det praktiske problem, men denne formulering »åbenbart grundløs« bryder jeg mig ikke om, bl.a. fordi det er præcis den formulering, man har i lokalnævnene, og som fører til, at man afviser 98 pct. af samtlige klager som åbenbart grundløse. Jeg har set ventilen med, at man kvartalsvis, er det vist, skal aflægge rapport til nævnet om, hvordan man administrerer det, men jeg bryder mig stadig væk ikke om den formulering.

Så er der et problem, som jeg tror ville blive stort, hvis man gjorde, som der står i mindretalsindstillingen. Flytningenævnets sammensætning kan som sagt diskuteres. Mindretallet foreslår 6 medlemmer, deriblandt 2 folketingsmedlemmer, og så siger man, at hastesager kan 3 medlemmer afgøre. Det er formanden, som er udpeget af justitsministeriet, repræsentanten for Flygtningehøjkommissariatet, eller Dansk Flygtningehjælp bliver det vel i realiteten, og så er det det ene folketingsmedlem. Jeg er meget sikker på, at i en hel masse af de sager bliver det ene folketingsmedlem udslagsgivende, hvis der ikke er enighed. Der bliver det rent vilkårligt, om det bliver det første eller det andet valgte folketingsmedlem, og bagefter vil man hver gang kunne lave ballade og kom-

me og sige: den sag var faldet anderledes ud, hvis vi tilfældigvis havde fået fat i det andet folketingsmedlem. Den konstruktion vil simpelt hen skabe ballade for os selv, er jeg temmelig sikker på. Hvis sammensætningen med de 6 medlemmer skal opretholdes uændret, mener jeg, at det må være en veldefineret person, der er det tredje medlem af det lille udvalg, og det må være Advokatrådets repræsentant.

En endnu væsentligere ting, jeg vil nævne, er selve administrationen af udlændingeloven. Jeg mener, at administrationen af en udlændingelov altid vil medføre kritik. Vi har set, at der med hensyn til det svenske indvandrerverket er nogenlunde samme kritik som af det danske fremmedpoliti. Jeg mener som hr. Bernhard Baunsgaard, at fremmedpolitiets praksis ikke ville have været den, den var, hvis ikke ministeriet havde bakket det op. Skal man skyde på nogen, skal man primært skyde på ministeriet, men der har måske nok været usædvanlig lidt konduite i fremmedpolitiets administration af loven. Men hvorom alting er: uanset at der altid vil kunne rettes kritik, er det en kendsgerning, at udlændinge selv føler, at de på forhånd bliver opfattet som kriminelle, når de gøres til et politianliggende, og det må være grund nok til, at man søger en anden løsning. Jeg mener, at det mest logiske vil være at se udlændingeloven, i hvert fald de dele af den, der har at gøre med vores indvandrere som led i en samlet indvandrerpolitik og lægge det over under indenrigsministeriet.

Jeg tror ikke, at vi kunne få noget igenem med et nævn, hvor også indvanderrepræsentationerne var med, når det drejer sig om administration af indvandrernes forhold efter udlændingeloven. Det havde vi foretrukket, det forslog vi engang. Det tror jeg ikke vi kan få igenem.

Jeg finder, det er væsentligt – med den kritik, der har været, og med den opfattelse, indvandrerne selv har af, at de bliver gjort til politianliggende på forhånd – at vi ikke fortsætter den praksis, men lægger administrationen af udlændingeloven, i hvert fald på alle de punkter, der vedrører indvandrergruppen, over under indenrigsministeriet, for nu at komme med et konkret forslag.

Til allersidst om selve revisionen af udlændingeloven. Mindretallet har i sit betænk-

[Wilhelm]

ningsbidrag skrevet, at det egentlig havde foretrukket en meget enklere struktur for denne udlændingelov. Jeg bilder mig ikke ind, at den kan blive superenkel, men i hvert fald mere overskuelig både for dem, der skal administrere, og dem, der skal administreres. Mindretallet har for at lette vores sammenligningsmuligheder fulgt den struktur, flertallet insisterede på. Nu synes jeg, det viser sig, at folketingets flertal vil tage udgangspunkt i mindretalsbetænkningen. Hvis det viser sig, at der er bedre ideer til en struktur af hele udlændingeloven, som gør den mere overskuelig for dem, der skal administrere, og dem, der skal administreres, så synes jeg, at vi ret hurtigt skulle finde ud af, om ikke det vil være muligt at lægge denne anden struktur til grund, når vi nu skal lave en lovrevision, der måske skal administreres de næste 20 år.

Proceduren omkring lovforslaget har jeg forholdt mig skeptisk og kritisk til, allerede da justitsministeren forelagde sine planer i den retning i retsudvalget i december sidste år. Det skyldes især, at vi i årevis har lovet indvandrerorganisationerne, der blev holdt uden for udvalgsarbejdet, at de ville blive hørt, før man kom med et lovforslag. Og så skyldes det altså også, at man anbringer folketinget i en tidsklemme på grund af konkrete sager, hvis afgørelse kommer til at afhænge af, om vi er hurtige nok med dette lovforslag.

Jeg synes, det er uanstændigt, at man ikke tog høringen, før man kom med lovforslaget. Man kan sige, at det er en formalitet. Jeg mener ikke, at det helt er en formalitet. Jeg mener, at vi har erfaring for, at et ministerium og en regering altid står hårdere på sine formuleringer, når de først har haft dem ude af kontorerne og forelagt i salen. De ville måske være mere påvirkelige af en høringsrunde, hvis de ikke selv havde lagt formuleringer frem.

Men hvorom alting er, så havde vi alle sammen ønsket denne revision af udlændingeloven meget tidligere. Det var lovet som et hasteudvalg i sin tid, og betænkningen har været lovet, jeg ved ikke hvor tit. Den var hele tiden lige om hjørnet i det næste kvartal. Det kan de sidste 3 justitsministre i hvert fald tale med om – jeg tror i virkeligheden 4, for jeg mener, at det begyndte allerede i Nathalie Linds tid.

Det har været imod vores ønsker – nu snakker jeg ikke om VS, men om hele folketingets, måske med undtagelse af fremskridtspartiet – at det har trukket så længe ud. Begrundelsen for, at det har trukket så længe ud, har vi hele tiden hørt var, at problemerne viste sig betydelig mere komplicerede, end man havde troet. Hvordan vil man gennemføre en anstændig høringsrunde blandt nogle indvandrerorganisationer, der selvfølgelig ikke har den samme strømlinjede organisationsstruktur som et parti, der måske er i stand til at svare på svare på noget sådant i løbet af en måned? Hvordan vil man anstændigt gennemføre en ordentlig høringsrunde, hvor de forskellige virkelig kan føle, at de er blevet hørt på, ja, det skal jo være under 2 måneder, hvis det her skal følge den køreplan, der er lagt op til? Jeg mener, at vi er anbragt i en tidsklemme, og at den tidsklemme også anbringer indvandrerorganisationerne og andre interesserede i en situation, hvor de får meget dårlige vilkår med hensyn til den høringsrunde.

Det er en af grundene til beslutningsforslag nr. B 54, som bringer os ud af den tidsklemme, men det er ikke den eneste grund. Det har lydt her i dag – jeg skal da takke for de venlige bemærkninger fra hr. Torben Lund, og jeg ved, at fru Ebba Strange ville have sagt det samme på SFs vegne, hvis hun ikke havde glemt det, så det skal jeg også takke for – som om man mener, at nr. B 54 kun har betydning, hvis ikke vi når at gennemføre en revision af udlændingeloven inden sommerferien, men det er jo ikke rigtigt. Der sker bl.a. det, at der udvises i næste uge, der udvises i marts måned, der udvises i april måned, og der er i virkeligheden nogle temmelig groteske konsekvenser af den overgangsordning, justitsministeren foreslår i § 61.

Det er nemlig sådan, at hvis 2 indvandrere står og skal udvises om en uge og den ene har en lav straf for en forholdsvis beskeden lovovertrædelse og den anden har en høj straf for en grovere lovovertrædelse, så når vi at effektuere udvisningen for den, der ikke har lavet så meget, fordi han ikke kan blive siddende længere end forskellen mellem $\frac{7}{12}$ prøveløsladelsen og $\frac{2}{3}$ prøveløsladelsen, og den er ikke nødvendigvis nok til, at han kan blive hængende, til han får lov til at få prøvet sin udvisning ved en domstol. Men den,

[Wilhelm]

der har begået en tilstrækkelig grov lovovertrædelse og har fået en tilstrækkelig lang straf, kan ved hjælp af afstanden mellem 7/12-prøveløsladelsen og 2/3-prøveløsladelsen komme til at sidde længe nok til, at han får fordel af en domstolsprøvelse. Det er klart urimeligt, at vi favoriserer dem med de større lovovertrædelser. Det er én grotesk virkning. En anden er, at ministerens overgangsordning i § 61 jo kun berører dem, der har fået en dom, og hvor udvisningen ikke er effektueret, inden loven kommer til at træde i kraft.

For at gøre det her meget konkret vil jeg nævne en sag, hvor vedkommende bliver udvist senest den 28. februar, hvis ikke vi gør noget ved det. En tyrkisk mor, der har været her i 3 år på nær nogle uger, som aldrig har begået noget ulovligt, og som har fast arbejde og 3 børn her i landet, bliver udvist, fordi hendes mand har begået noget ulovligt og hun på det tidspunkt endnu ikke havde været her helt de 2 år, der krævedes for at være sikret mod udvisning. Hun har intet ønske om at følge sin mand. Hun har intet ønske om at opretholde samlevet. Hun har overhovedet ingen familie tilbage i Tyrkiet, men hun har 3 børn, der alle sammen har boet endnu længere, end hun har, her i landet. Den ældste af dem – som er 13 år – har boet her, fra han var 5 år, har kun gået i dansk skole og skal udvises sammen med hende om knap 4 uger, senest den 28. februar.

Hvis den lov var nået at komme igennem, som vi alle sammen havde ønsket, så havde hun krav på domstolsprøvelse efter lovudkastets § 46 a, nr. 4 c, men fordi dette udvalgsarbejde er blevet forsinket, skal hun altså udvises senest den 28. februar.

Det er klart urimeligt, og jeg tror, at de fleste af os vil synes, at det er en helt urimelig virkning for hendes børn, som reelt er danske børn. Det tager vores beslutningsforslag højde for, og hun får i det mindste en domstolsprøvelse, hvad hun ville have fået, hvis loven var kommet på det tidspunkt, hvor vi alle sammen havde ønsket den.

Jeg vil derfor spørge justitsministeren, hvad han har tænkt sig at gøre ved en sådan sag. Den er ikke omfattet af hans overgangsordninger. Har han tænkt sig at sørge for, at urimelige udvisninger af folk, som, hvis vi havde været lidt hurtigere, og hvis udvalget havde været lidt hurtigere, ville have fået en domstolsprøvelse, i hvert fald stilles i bero?

Det er jo det, vores beslutningsforslag tager sigte på, faktisk ikke andet.

Formanden:

En meget kort bemærkning til hr. Bernhard Baunsgaard.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Kun den meget korte bemærkning i anledning af det, hr. Wilhelm sagde, at jeg gerne vil takke ministeren endnu en gang, fordi han har fremsat lovforslaget. Jeg vil understrege, at høringssvarene må vi behandle i udvalget. Jeg er meget tilfreds med, at det er sket. Det haster overordentligt med denne lovgivning.

Formanden:

Hr. Knud Lind for en lige så kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Det skal være en meget kort bemærkning. Efter at have hørt hr. Wilhelm og andre her i salen i dag, i særdeleshed efter at have hørt venstres ordfører, må jeg sige til ministeren, at det er mit indtryk, at der er et klart flertal for det første at lave ministerens lovforslag om, således at mindretalsudtalelsen i betænkningen formentlig bliver sat i lovtekst. For det andet for, at man får høringssvar, som skal være folketinget i hænde, inden det endeligt tager stilling til lovforslaget, og at disse høringssvar eventuelt kan give anledning til nye ændringer, som indføres i lovteksten. Det vil reelt sige, at der ikke er ret meget tilbage af ministerens lovforslag. Kan ministeren forklare, om ministeren ønsker at indgå det kompromis, om man må kalde det så?

(Kort bemærkning).

Bjørn Elmquist (V):

Ja, min bliver en kort bemærkning. Jeg kan ikke tages til indtægt for, ej heller kan mit parti tages til indtægt for den konklusion, hr. Knud Lind her har draget. Jeg har peget på en række punkter, som vi skal drøfte nærmere under udvalgsarbejdet, men jeg har ikke lagt mig fast på konkrete løsninger.

[Bjørn Elmquist]

Det er derfor forkert, hvad hr. Knud Lind her konkluderede for venstres vedkommende.

(Kort bemærkning.)

Hagen Hagensen (KF):

Jeg finder det helt forkert at tage hul på en udvalgsbehandling under førstebehandlingen af et lovforslag. Vi har god grund til at overveje disse ting, men der er da ikke nogen grund til at tage stilling til nogen af de forhold her i dag. Vi mener fortsat, at der kan komme noget fornuftigt ud af dette lovforslag, overensstemmende med det, der er lagt frem.

(Kort bemærkning.)

Knud Lind (FP):

Jeg skal blot gøre hr. Hagen Hagensen opmærksom på, at dette flertal, uanset om venstre er med eller ikke er med, var der reelt, inden vi begyndte behandlingen i dag. Det ved hr. Hagen Hagensen også godt.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Først takker jeg for de bemærkninger, der er fremsat i ordførertalerne. Jeg synes, der kom mange synspunkter frem, der kan have stor interesse i det arbejde, der skal foretages.

Må jeg sige i anledning af en bemærkning, hr. Bjørn Elmquist kom med, hvor han med henvisning til, hvad jeg har sagt, sagde, at det ikke fører til regeringens fald, at venstre har nogle gode ideer. Dér vil jeg gerne svare: nej, tværtimod. Jeg tror, at det styrker regeringens forbliven, at venstre, som jo er en væsentlig part af regeringen, har nogle gode ideer, og det vil vi gerne have både på dette område og på andre områder.

Dermed har jeg vel egentlig også svaret hr. Knud Lind, der begynder på en ganske uinteressant diskussion på dette tidspunkt. Der er ikke angivet noget som helst om efter det, jeg har lyttet mig til, hvor flertallet ligger på det ene eller det andet område. Der er nogle ordførere, der har sagt, at lovforslaget kunne vi på det og det punkt tænke os anderledes. Nogle har nævnt noget, der ligger helt uden for betænkningen. Andre har sagt, at de kunne tænke sig, at mindretallets formulering på det punkt blev anvendt. Jeg bedømmer det

således, at der fra alle sider, måske med enkelte undtagelser, er lagt op til en debat, der bevirker – heri er jeg ganske enig med hr. Bernhard Baunsgaard – at det er rimeligt og rigtigt at få denne lovgivning gennemført så snart som muligt.

Når hr. Wilhjelm i den forbindelse spørger vedrørende nogle, som han mener kan blive mindre retfærdigt behandlet end andre, når loven er gennemført, så må jeg sige: ja men sådan er det vel altid, sådan har det altid været her i landet. Hvis der er noget, man betragter som et fremskridt, her vedrørende retssikkerheden på et område, så er der da nogle af dem, der tidligere har været ude for tilfældet, der ikke har haft samme retssikkerhed. Hvis man kalder det uretfærdigt, så har vi altid haft uretfærdigheder i forbindelse med lovgivningen her i landet, i hvert fald i det omfang, disse love har været udtryk for et fremskridt.

Det, jeg lægger vægt på – det er et svar på hr. Knud Linds bemærkninger om overgangsbestemmelsen om, at man kan få sagen prøvet ved domstolene – er, at man så hurtigt som muligt kan få behandlet sagerne ved domstolene. Det bestemmer jeg jo ikke. Det er folketinget, der bestemmer, hvornår lovforslaget skal være færdigt. Den dag der er et lovforslag færdigbehandlet i folketinget, kan loven træde hurtigt i kraft. Vedrørende det punkt, der drejer sig om domstolsprøvelse, har vi fastsat datoen den 1. juni 1983, men det kan ændres, hvis man bliver tidligere færdig. Med hensyn til loven i øvrigt, der kræver nogen tilrettelæggelse, kan man også tage et andet tidspunkt end den 1. oktober 1983, hvis man bliver tidligere færdig.

Det er vel en ganske almindelig måde, man gennemfører lovgivning på her i landet, at man først må se, hvor folketinget er henne i sagen. Det vil jo ikke bare sige ved en førstebehandling, som enkelte altså synes skal være det helt afgørende. Det er også ved den grundige behandling, som jeg forudser finder sted i udvalget, hvor man bedømmer, hvad der er det rigtige. Sådan forstår jeg de synspunkter, der er fremkommet.

På en måde synes jeg ikke, det er særlig godt, at man næsten hele vejen har en opdeling i et flertal og et mindretal i udvalget. Det er ligesom en fraktionsdannelse inden for et udvalg, hvilket ikke giver os de bedste muligheder med hensyn til det videre arbejde

[Justitsministeren]

i folketinget. Men det er jo ikke noget, jeg har haft nogen indflydelse på, hverken udvalgets sammensætning eller den måde, hvorpå det er delt op.

Hvis det drejer sig om forståelige regler, om en god udformning af reglerne, så mener jeg i hvert fald, at jeg befinder mig i godt selskab med højesterets præsident, der gennemgående har stået for de flertalsforslag, som er indgået i lovforslaget. Der kan selvfølgelig være andre, der mener, at de kyndigere kan fastlægge reglerne, så de er mere forståelige, men mit indtryk er nu, at vi i folketinget har haft en ganske god bistand i højesterets præsident, som har megen kyndighed på det område.

Men det forhindrer selvfølgelig ikke, at der i udvalget og her kan være afgørende principielle forskelle. Det er jeg da klar over at der er. Jeg skal tage et emne op med det samme, som de fleste har været inde på: skal der, når man ikke har statsborgerret i et land, være en ret til at forblive i landet? Det er egentlig et meget stort spørgsmål, og det er ikke alle, der har været inde på mindretallets forslag om 7 år som grænse, der i dag har besvaret det fuldt ud. Man har sagt det på en anden måde: vi kunne tænke os, at der skulle være en overgrænse. Jeg synes, det er en meget stor nydannelse, hvis man siger, at den, der ikke har et statsborgerskab, har ret til at blive her i landet.

Hr. Hagen Hagensen nævnte et medlem af familien Heiberg. Jeg kunne have nævnt et andet medlem af familien Heiberg, nemlig fru Heibergs svigerfar. Han havde dansk statsborgerret, men dengang var det altså ingen garanti mod udvisning, selv om man havde et dansk statsborgerskab. Det skulle vi nødvendig vende tilbage til. Man har betragtet det som den afgørende sikring for at være i et land, at man har haft statsborgerskabet, og det er denne ret, man har drøftet i forbindelse med indfødsretslovgivningen. Jeg synes egentlig, vi har haft en god regel hidtil. Det får man nu mulighed for at drøfte i retsudvalget. Skal vi have den væsentlige nydannelse, det efter min mening vil være, at den, der ikke har statsborgerskab, har ret til at blive her i landet? Jeg synes, man skulle foretage nogle sammenligninger med, hvordan det er i andre lande, inden man tager et så afgørende skridt.

Det forhindrer selvfølgelig ikke, hvad hr. Torben Lund og andre har været inde på, at man kan drøfte: skal der være en overgrænse? Det er jo et lidt andet spørgsmål. Jeg vil dog gerne sige, at hvis man vil have en art overgrænse, hvor man vil sige, at udvisning normalt ikke kan finde sted eller ikke skal kunne finde sted, er det vel naturligt, at man ser lidt på arten af kriminalitet, der kan være tale om. Jeg skal ikke give nogen anvisninger, for jeg har jo fremsat et forslag om, at der ikke skulle være en sådan overgrænse, men når vi skal drøfte det, beder jeg dog dem, der har talt om, at man ikke skulle kunne udvise uden videre, når folk havde gjort sig skyldig i en kriminalitet, om at tænke på, om det også skal gælde den allerstørste kriminalitet, f. eks. de sager, der normalt er genstand for nævningetingsbehandling, altså drab, groft røveri, grove narkotikaforbrydelser o. lign. Jeg synes i hvert fald, det må være en overvejelse værd for dem, der har de tanker, om det skal være sådan, at man også lader dem blive her i landet, hvis de begår en af de groveste forbrydelser.

Jeg har den opfattelse, og det forstår jeg at der er mange der har her i folketinget – fru Birgith Mogensen har jo i særlig grad givet udtryk for det – at der er noget farligt i, hvis vi skal lempe vor praksis, når det drejer sig om en internationalt præget forbrydelse som narkokriminalitet, hvor der er meget lette penge at tjene, og hvor også mange kommer igennem – her taler jeg om kurererne – uden selv at føle, at de bliver udsat for den største risiko. Jeg vil gerne sige, at jeg synes, vi skal tænke os meget, meget om, inden vi åbner vejen for at beholde dem, der her idømmes en stor straf for en meget grov forbrydelse. Jeg har udtalt mig om det tidligere og skal lade det blive ved dette, men jeg synes i hvert fald, at det absolut er en overvejelse værd ikke at ændre den praksis, vi har på dette område.

Hr. Torben Lund stillede mig det spørgsmål, om vi kunne få mere præcise bestemmelser om det første asylansøgning. Jeg må måske her henvise til betænkningen, side 131, hvor der er omtalt begrundelsen for, at man ikke gør det. Man har – og det er sket på dansk initiativ – taget emnet på dagsordenen i en ekspertkomité under Europarådet, og vi synes ikke, vi midt under en sådan drøftelse skal begynde at lovgive på området. Det er

[Justitsministeren]

altså den begrundelse, der er nævnt for, at man ikke har fastlagt noget derom i lovforslaget.

Hr. Hagen Hagensen var sammen med flere andre inde på, om man kunne gå videre med hensyn til domstolsprøvelser. Jeg vil gerne sige, at jeg er udpræget tilhænger af, at man skal have domstolsprøvelser, hvor det er rigtigt, rimeligt og naturligt. Det er den bedste retsgaranti, vi har, når vi kan få det. Lad os gå ind i nærmere overvejelser om, hvorvidt man kan udvide domstolsprøvelserne i forhold til forslaget her.

Hr. Bjørn Elmquist var inde på, at udvisning er en slags tillæg til straffen. Han stillede mig derfor det spørgsmål, om man kunne give en dekort i straffen. I realiteten gør man det jo, fordi udvisningen sædvanligvis finder sted efter syv tolvtedel straffetid, men som hr. Wilhjem senere nævnte, kan de udlændinge, der har fået en dom, i forbindelse med overgangsreglerne jo – de har ikke krav på det – blive her i længere tid, således som vi også har talt om det i forbindelse med en bestemt sag, der har været meget omtalt. Man kan sige, at rent faktisk får de pågældende en vis dekort med hensyn til ophold i et dansk fængsel, når de bliver udvist, og meget taler vel for at lade det blive ved dette.

Hr. Knud Lind har jeg svaret.

Til fru Birgith Mogensen vil jeg gerne sige, at jeg takker for den tilslutning, som hun og CD – hvad der jo udtrykkelig blev fremhævet – har givet til min redegørelse og til mit lovforslag. Hvad der blev sagt om flygtningeområdet, synes jeg også vil have en betydelig interesse at drøfte videre.

Hr. Bernhard Baunsgaard og jeg er enige om, at forholdene er således – der blev henvist til ombudsmandens udtalelse – at det må være rigtigt at få hele udvisningsspørgsmålet bedømt på en anden måde end tidligere, hvilket altså vil sige på baggrund af en ny lov. Det er vi enige om bør ske.

Jeg skal ikke komme ind på betragtninger om, hvorvidt en lovgivning og administrationen af den skal ligge under det ene eller det andet ministerium. Man kan måske nok synes, når vi her taler om retssikkerhed, at det vil være lidt underligt, hvis man tænkte på at flytte det fra det ministerium, der mest beskæftiger sig med retssikkerheden her i landet. Med hensyn til behandling af sagerne kan jeg selvfølgelig ikke finde bedre steder

end justitsministeriet. Det er klart, at dér har man både de dygtigste embedsmænd og den bedste vilje til at klare sagerne. Hr. Bernhard Baunsgaard tænkte nok i forvejen, at sådan ville jeg svare. Jeg synes, at det ligger godt og sikkert, navnlig hvis det er retssikkerheden, man stræber efter.

Hr. Wilhjem har jeg svaret på de spørgsmål, jeg mener vi kan tage op ved denne lejlighed, men der blev selvfølgelig tilbage en række spørgsmål, der kan behandles i udvalget, og som jeg får mulighed for at svare på enten skriftligt eller i samråd.

Formanden:

Vi skulle i gang med anden runde, men jeg forstår, at hr. Wilhjem har bedt om ordet for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Wilhjem (VS):

Det er for at undgå, at det skulle blive nødvendigt med en tredje runde. Jeg vil godt lige sikre mig. Så vidt jeg forstod ministerens svar, betød det, at han ikke ville gøre noget for at forhindre den konkrete udvisning eller tilsvarende udvisninger, som jeg nævnte, og som bliver effektueret senest den 28. februar i år. Det drejer sig om en tyrkisk mor, som aldrig har været straffet, som har fast arbejde, som har boet her i over 3 år, som har 3 børn, der reelt er danske. Hun bliver udvist og får ikke mulighed for at prøve det ved domstolene, fordi vi ikke har været hurtige nok med denne lovgivning.

Så vidt jeg forstod ministerens svar, siger han, at der altid vil forekomme sådan nogle ting, man kan kalde urimelige, når der er en eller anden overgang fra ét lovsystem til et andet, men det er, hvad der sker, og det vil man ikke gøre noget ved. Det synes jeg, hr. Bernhard Baunsgaard skulle tage til efterretning. Det var det, vi forudså – bl.a. da vi fremsatte beslutningsforslag nr. B 54 – at det vil være nødvendigt at pålægge regeringen ikke at foretage den slags udvisninger, men at give de mennesker de rettigheder, de ville få, hvis den nye lov var trådt i kraft.

Jeg har samme interesse som andre i at få en hurtig revision – vi har sloges for denne revision i 7 år – men jeg synes, det er vigtigere at få en ordentlig høringsrunde. Det var lovet. Jeg synes, det er selvmodsiggende at

[Wilhelm]

sige, at det har været så længe undervejs, fordi det er så kompliceret, og så samtidig sige, at høringsrunden må blive så kort. Det er kompliceret. Jeg har læst mindretallets og flertallets forslag tre gange. Alligevel sidder jeg under behandlingen i dag her og finder overraskelser. Det er meget kompliceret, og det har man erkendt med den lange forberedelse. At høringsrunden bliver anstændig og ordentlig er derfor trods alt vigtigere, end at vi kan få lovændringen igennem i maj 1983 fremfor måske først til oktober 1983.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Det er noget meget usædvanligt, hvis vi skal til at behandle konkrete sager fra folketingets talerstol. Jeg har daglig en række udvisningssager til behandling, sager, der indankes for mig. Jeg er ikke i stand til uden at gennemgå en sag nærmere at træffe en afgørelse under en debat. Jeg synes, det er et urimeligt forlangende, at man skal tage stilling til den. Så vidt jeg husker i den forbindelse, er der ikke truffet nogen afgørelse i justitsministeriet. Jeg mener, at den er indanket for justitsministeriet, og jeg vil se på den på sædvanlig grundig måde, men det kan ikke være rimeligt, at man skal tage stilling til den under debatten.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Hvis hr. Wilhelm havde haft den tålmodighed, der lå i, at han ventede til anden runde, ville han ikke have haft lejlighed til at sige, at jeg skulle tænke over det, som justitsministeren sagde, for selvfølgelig har jeg gjort det. Jeg stillede et klart spørgsmål til justitsministeren: hvad vil justitsministeren gøre i mellemtiden? Når justitsministeren er nødt til – om ikke her, så over for retsudvalget ved det første møde – at tage stilling, så er det jo, fordi justitsministeren har undtaget ét menneske fra den udvisning, der skulle ske, og når ét menneske er undtaget fra den udvisning, der skulle ske, hvad så med den næste? Jeg har sendt én sag over. Jeg ønsker ikke, der skal tages stilling her, men der må tages stilling til selve princippet. Husk, det drejer sig om de helt elementære menneskerettigheder, og her bygger jeg igen på ombudsmanden. Det er nødvendigt, at der sker noget på det område. Det drejer sig ikke ba-

re om, hvorvidt vi skal betale lidt mere eller mindre i afgift på det ene eller andet område, hvor dette folketingets flertal altid er så omhyggeligt – som regel da – med, om det nu kommer til at træde i kraft før eller senere.

Vi er nødt til at have en principiel regel, når ministeren selv er begyndt at skelne, om det nu er rigtigt eller ikke rigtigt, for det er menneskerettigheder, det drejer sig om. Derfor kan man ikke bare se bort fra det.

Jeg må gentage, at hvis vi ikke kan få det på anden måde, kan jeg blive tvunget til at overveje min stilling til hr. Wilhelms forslag. Ikke i den foreliggende form, for vi kan ikke have et forslag, der ligesom opfordrer os til bare at bruge tiden og vente med at få vedtaget loven, idet man lader være med at udvise i den tid, hvis det bliver lang tid. Det kan vi ikke, men der må tages stilling.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg vil gerne sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at jeg er selvfølgelig villig til både her og i retsudvalget at drøfte den måde, hvorpå vi kan sikre overgangen. Det er klart. Men jeg må rette en misforståelse. Hvis det er den samme sag, vi tænker på, så har jeg ikke gjort nogen undtagelse. Jeg har gjort én, der er dømt for en narkotikaforbrydelse, opmærksom på, at såfremt hun ønskede at blive under kriminalforsorgen i tiden, indtil straffen udløb – eller den tid, der var nødvendig – så var der, hvis folketinget gennemførte det lovforslag, der blev fremsat, mulighed for at få sagen for domstolene. Men det er ingen undtagelse. Jeg har bare gjort opmærksom på, at der ville være en mulighed for den pågældende – og selvfølgelig også for andre, endda andre i samme sag, der med en baggrund, der ikke er særlig fjernt fra den pågældende, må have samme mulighed for at kunne få deres sag behandlet ved domstolene. Men jeg har hele tiden fremhævet, at det forudsatte, at loven blev vedtaget i folketinget inden det tidspunkt.

Torben Lund (S):

Jeg skal gøre det meget kort. Justitsministeren var inde på spørgsmålet om en 7 års opholdsgrænse, som jeg også selv berørte i mit første indlæg. Jeg ser nu ikke nogen større betænkelighed ved at lave en mere fast

[Torben Lund]

grænse på 7 år. Mennesker, der har befundet sig her i landet i 7 år, har næsten naturnødvendigt fået en meget tæt tilknytning til vores samfund og vil være integreret på en lang, lang række måder i samfundet. Dertil kommer, at de pågældende også vil have – de fleste vil i hvert fald – familie og pårørende her i landet. Jeg ser ikke de store, principielle betænkeligheder ved det, al den stund vores opholdsgrænse for meddelelse af indfødsret også ligger på 7 år.

Med hensyn til overgangsbestemmelserne vil jeg godt melde mig på det hold, der vil efterlyse en stillingtagen fra justitsministeren til spørgsmålet. Jeg har gennemlæst det forslag til en overgangsordning, som justitsministeren har fremsat, og jeg må sige, at jeg forstår godt ordene i forslaget, men jeg forstår ikke, hvad der egentlig er baggrunden for den overgangsordning. Det virker på mig fuldkommen tilfældigt, at man laver en grænse, der hedder den 1. juni 1983, men jeg vil da godt høre, om justitsministeren allerede her kan sige, hvilke bevæggrunde der har været til at lave en overgangsbestemmelse af den art.

Endelig vil jeg godt sige til hr. Bjørn Elmquist, selv om han tilsyneladende er gået, at jeg synes, det var glædeligt at høre, at man fra venstres side er indstillet på – så langt som hr. Bjørn Elmquist gav udtryk for det – at medvirke til en gennemførelse af mindretallets holdninger på en lang, lang række punkter. Det synes jeg var meget glædeligt, og jeg håber, at det må vise sig også at stå til troende, når vi når til udvalgsbehandlingen.

Knud Lind (FP):

Indledningsvis vil jeg sige til justitsministeren, at det er mit personlige indtryk, at der ikke er et flertal for ministerens lovforslag i lovforslagets nuværende udformning – baseret på de udtalelser, der er faldet i dag fra forskellige ordførere, som mere eller mindre klart har tilkendegivet en støtte til mindretalsudtalelsen i betænkningen. Det er muligt, ministeren opfatter det anderledes, men sådan har jeg altså opfattet debatten i dag. Ministeren befinder sig i et godt selskab hos højesteretspræsidenten og flertalsudtalelsen, men det rokker ikke ved den kendsgerning, at flertallet i folketinget har søgt et andet selskab. Inden man giver samtlige statsløse

opholdstilladelse m.v. – det var jo et spørgsmål, ministeren var inde på – bør man nok skæve lidt til de problemer, der har været i England, og se på den nye engelske indvandrerlov.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg er glad for den debat, vi har haft i dag, og vi har ikke været uvenlige over for ministerens lovforslag. Den debat burde bare have været her noget før. Man startede udvalgsarbejdet i 1977. Man kan spørge: hvem er ansvarlig for den slendrian, der har været her? Ja, det er nemt at sætte mærkat på, for det er jo socialdemokratiet. Det er dem, der hver gang har lappet på de forskellige ting med bekendtgørelser. Sidste gang den 23. maj 1980. Det var det sidste lapperi, der var. Det er jo ikke sådan, at socialdemokratiet ikke har forstået at få fat i de forskellige udlændinge. Man har lavet indvandrerpolitik, og man har lavet »Når du skal stemme første gang« på adskillige sprog. Man sagde så galt: socialdemokraterne tør tage et ansvar. Hvad er det for et ansvar, de har taget for så vidt angår indvandrerpolitik? Det kan være, at den sidste socialdemokrat i salen kan svare på det, da de andre er gået. Hvilket ansvar er det, man fra socialdemokratiet har taget, som man reklamerer så meget med i det, man har skrevet om en indvandrerpolitik? Man har været i stand til at skrive om det på alle de forskellige sprog både til kommunevalget og til folketingsvalget. Man har overhovedet ikke taget noget ansvar for noget som helst. Man har lappet videre med nogle bekendtgørelser; det er, hvad der er sket. Men man har skam forstået at sælge udadtil, hvad det var, socialdemokratiet ville. Men mens man havde magt, som man havde agt, gjorde man det altså ikke alligevel.

Jeg vil godt til slut rose ministeren for, at der i dette lovforslag ikke er så mange ministerbemyndigelser, som der ellers plejer at være. Det er måske en socialdemokratisk dilemme, som er ved at dø ud. Det er en kedelig uskik. Desværre er der nogle enkelte, som ministeren måske kunne rette. Jeg ved, at fru Karen Thurøe Hansen fra denne talerstol har tordnet mod disse ministerbeføjelser, så det er skam helt i de konservatives ånd, at de kommer ud. Jeg vil godt takke for, at der i dette tilfælde er flere klare lovregler, end der er ministerbeføjelser. Normalt plejer det at være omvendt.

[Knud Lind]

Hvad er bevæggrunden for at lave en mærkelig overgangsbestemmelse? For det er jo en mærkelig overgangsbestemmelse, deri har den socialdemokratiske ordfører ret. Jeg kan kun se, at det er én enkelt sag. Jeg vil ikke sige, at det er ministerens udtalelser i den enkelte sag, der gør det, men reelt er det jo således. Nu siger ministeren, at vedkommende kan sidde længere. Ja, hvis man ønsker det fra kriminalforsorgens side. Det er vel ikke sådan, at man kan sidde i al evighed, hvis man får den slags lyster. Den pågældende sidder trods alt ud over den tid, den pågældende normalt skulle sidde. Hvorfor sidder pågældende og venter? Pågældende – og måske nogle andre stykker – venter på, at ministeren skal blive færdig med sit lovforslag, som skal køres hurtigt igennem. Uagtet man har ventet siden 1977 på betænkningen, skulle det altså køres igennem uden en høring.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Jeg skal ikke på nogen måde forsøge at deltage i hr. Knud Linds ophidselse eller vanlige mere eller mindre overlagte måde at udtrykke sig på. Jeg skal bare gøre opmærksom på, at udtalelserne om den slendrian og mangel på kontinuitet, der har været i socialdemokratiet, bygger hr. Knud Lind altså på en bekendtgørelsesændring fra 1980 – en bekendtgørelsesændring, der var direkte affødt af en delbetænkning fra det samme udlændingeudvalg, som nu endelig har afgivet sin afsluttende betænkning.

Bernhard Baunsgaard (RV):

Efter at hr. Torben Lund har udtalt heroppefra, at også han – og jeg håber på, at han dækker socialdemokratiet – finder det nødvendigt, at der kommer en præcisering fra justitsministeriets side af, hvordan vi skal klare overgangstiden, mener jeg, at der må være konstateret et flertal, der ønsker det, og så håber jeg, det sker, og at vi kan tale os frem til, hvad der skal ske i den overgangstid.

For mig må et af de helt ledende principper i denne sag være, at i et retssamfund er ligheden for loven noget virkelig afgørende. Man kan ikke have en situation, hvor de, der er idømt fængselsstraffe, bare kan blive sid-

dende – for det har de ret til, indtil den straf-længde er opfyldt, som de er idømt – mens andre, der slet ikke er dømt, bare bliver udvist. Man kan ikke have, at de, der har begået noget og er dømt for det, får bedre vilkår end dem, der ikke er dømt for noget. Derfor er det en hovedpine.

Jeg gentager, at jeg mener, ministeren selv har bragt sig i den situation. Vi er nødt til klare denne overgangstid på en anden måde, end ministeren hidtil har villet det. Ellers må vi finde frem til en folketingsbeslutning, der på den ene side sikrer, at vi ikke er unødigt længe om at gennemføre denne lovgivning, og på den anden side sikrer menneskerettighederne. Det er en menneskerettighed, at man kun bliver smidt ud efter at være blevet dømt ved en domstol. Jeg må gentage, at ombudsmandens karakteristik af hele vor fremmedlovgivning var rigtig. Vi har ikke på dette område forhold, der er en retsstat værdig.

Måtte jeg ikke sige til allersidst, at hele denne debat har vist igen understreget, hvor lidt avancerede vi egentlig er. Skulle man sige noget, der vel har karakteriseret os alle sammen, er det, at der findes danskere i denne verden, og så er der nogen, der næsten når op på højde med danskere – det er nordmænd, og så er der svenskere, selv om de slår os i fodbold, og så er der finnerne – og derefter kommer en stor gruppe EF-borgere, og så er der de andre, om hvem desværre en hel del herinde stadig væk synes, at rigtige mennesker er de i hvert fald ikke. Ingen af os har vist helt kunnet føle os fri for denne indstilling. Jeg tror nok, at vi for fremtiden bør være lidt mere ydmyge, når vi dømmer andre lande.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Nu er der talt meget om betænkningen, om flertal og mindretal, vel også på en sådan måde, at de fleste regner med, at der under alle omstændigheder samlet er gjort et godt arbejde. Det var det pågældende udvalg bekendt, at man kom til en ny lovgivning. Jeg har fremsat lovforslaget. Hvis det skulle have indeholdt overgangsbestemmelser over for de situationer, der kan opstå, havde det vel ikke være unaturligt, at udvalget var fremkommet med dem. Det har man ikke gjort. Nu forstår jeg, at retsudvalget vil drøfte det, det er i or-

[Justitsministeren]

den, og at man ønsker særlige overgangsbestemmelser i forbindelse med denne lovgivning, men jeg kan ikke acceptere, hvis man vil give indtryk af, at der foreligger en mangel med hensyn til overgangsbestemmelser her i forhold til alle andre love, som man gennemfører. Når der kommer nye regler, risikerer man selvfølgelig, at de, der tidligere har været udsat for noget, har fået en dårligere retsstilling end dem, der kommer ind under de nye retsregler.

Jeg skal bare sige til hr. Torben Lund, at når jeg i forbindelse med den nævnte bestemmelse – det er ikke en overgangsbestemmelse, men en bestemmelse, der var foreslået af kommissionen – om retten til på ny at få prøvet sagen for en domstol har foreslået den 1. juni 1983 som skæringsdag, er det for at komme så hurtigt i gang som muligt med at få den domstolsprøvelse, fordi jeg tror, alle er interesserede i den.

Til hr. Knud Lind skal jeg bare sige, at jeg ved egentlig ikke, hvad hr. Knud Lind mener med, at den pågældende sag, som han nu har nævnt et par gange, skulle have foranlediget noget særligt med hensyn til, at hun kunne få andre muligheder, end der har været tidligere. Det er ikke tilfældet. Jeg sagde udtrykkelig, at normalt kan de pågældende udvises efter syv tolvte dele af straffetiden. Selvfølgelig kan de ikke vente i al evighed. De kan kun vente, indtil straffen udløber. Der er fortilfælde, som jeg i øvrigt troede hr. Knud Lind kendte. Det kender i hvert fald andre medlemmer af retsudvalget. En person, der var idømt 4 års fængsel for narkokriminalitet og rettede en række henvendelser, både til folketinget og andre steder, blev siddende i Vridsløse alle 4 år og blev derefter udvist. Der er altså ikke noget usædvanligt i, at de pågældende kan være der længere end de syv tolvte dele, men selvfølgelig kun straffetiden ud.

Formanden:

Hr. Knud Lind har ordet for en kort bemærkning. Det håber jeg er den sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Man kan jo aldrig garantere, men jeg vil bare sige til justitsministeren, at for det første

har der været en meget kraftig debat om netop den enkelte sag, og for det andet må justitsministeren formentlig erkende, at den pågældende sidder ud over syv tolvte dele i øjeblikket. Det er rigtigt, at der har været ét tilfælde før, hvor pågældende sad straffetiden fuldt ud. Så er der altså to tilfælde, alt i alt. Det er altså ikke normal praksis, at de sidder fuld tid ud. I dette tilfælde er der vist ikke nogen, der er i tvivl om, at når pågældende sidder fuld tid ud, så er det for at vente på, at ministerens lovforslag skal nå igennem.

Justitsministeren (Ninn-Hansen):

Jeg ved ikke, om der har været flere tilfælde end de to. Det er jo ikke noget, man gør op. Normalt vil de fleste, der sidder i fængsel, foretrække at sidde syv tolvte dele i stedet for tolv tolvte dele. Jeg vil tro, at hr. Knud Lind vil kunne forstå, at det vil de fleste foretrække, når det drejer sig om et fængsel. Derfor er det gået på den måde, det er gået. Men hvis nogen har lyst til at sidde længere – og der har altså været fortilfælde – så vil de kunne få lov til det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Udvalget om offentlige arbejder (2/1 83):

[Formanden]

Udtræder: Henning Jensen (S)

Ny stedf.: Erling Jensen (S)

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 3. februar 1983, kl. 10.00.

Mødet hævet kl. 19.01
